

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO
KABINET MINISTRA

Kotnikova ulica 5, 1000 Ljubljana

T: 01 400 35 11
F: 01 400 35 22
E: gp.mart@gov.si
www.mart.gov.si

Državni zbor Republike Slovenije
Šubičeva ulica 4

1000 Ljubljana

IGOR ZORČIČ
PRESEDNIK

gp@dz-rs.si

Številka: 023-1/2020/248
Datum: 26.5.2020

**Zadeva: Odgovor na Interpelacijo o delu in odgovornosti ministra za
gospodarski razvoj in tehnologijo Zdravka Počivalška**

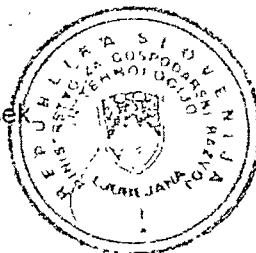
Spoštovani,

V prilogi vam pošiljam odgovor na Interpelacijo o delu in odgovornosti, ki jo je 4. 5. 2020 vložila skupina sedemintridesetih poslank in poslancev Državnega zbora s prvopodpisanim Branetom Golubovičem.

Obenem vas želim seznaniti, da se je Vlada Republike Slovenije seznanila z odgovorom na interpelacijo dne 25.5.2020 in ga tudi potrdila.

S spoštovanjem,

Zdravko Počivalšek
minister

Priloga: Odgovor na interpelacijo o delu in odgovornosti ministra za gospodarski razvoj in tehnologijo Zdravka Počivalška

Odgovor na interpelacijo o delu in odgovornosti ministra za gospodarski razvoj in tehnologijo Zdravka Počivalška

Uvodni del

»Človeštvo je v bitki proti pandemiji koronavirusa trenutno brez celostnega vodenja, čeprav bi ga – skupaj s tesnejšim mednarodnim sodelovanjem – potrebovalo za učinkovit spopad s to izjemno nalezljivo boleznijo.«

Yuval Noah Harari,

Time magazine, april 2020

Spoštovani,

v citirani misli slovitega izraelskega zgodovinarja in filozofa je zajet velik del spoznanja o tem, kako je bil svet kot celota pripravljen na izbruh nevarnega in izredno nalezljivega virusa in kako je pomanjkanje sodelovanja med državami privedlo do kolapsa zagotavljanja osebne zaščitne in medicinske opreme, enega od stebrov boja z nevarnim koronavirusom.

Vtis, da se je pri tem v zagati znašla samo Slovenija, ne bi mogel biti bolj zgrešen. Lahko da je k temu pripomoglo ozko dojetje informacij v medijih, lahko, da je do tega privedlo politiziranje, kot smo ga v Sloveniji vešči. A resnica je, da so v trenutku, ko je pandemija koronavirusa izbruhnila v Evropi in kasneje drugih delih sveta, tudi velike in v globalnem okolju močnejše pozicionirane države od naše, skusile krutost zanke, v katero se je ujel, od pretežno kitajskih proizvajalcev odvisni trg osebne zaščitne opreme.

Sredi marca, ko je pandemija novega koronavirusa zajela tudi Slovenijo, so bili svetovni mediji polni zgodb, ki so se zdele na meji verjetnega. Države so izgubljale že plačano osebno zaščitno opremo, izginjale so pošiljke s humanitarno pomočjo, države so druga drugi zapirale meje, zasegale konvoje z zaščitno opremo, onemogočale njen izvoz ... Poslušali smo uradna in neuradna pojasnila dogodkov, ki so nam nastavili neprizanesljivo ogledalo: trg osebne zaščitne opreme je bil od nekdanj ujetnik ozkih interesov peščice (sicer vplivnih) držav, le da se – spričo večinoma mirnih razmer in obvladljivih situacij, s tem vsaj v Sloveniji nikoli nismo pretirano ukvarjali.

Pojav novega koronavirusa je naš pogled in položaj obrnil na glavo.

Uvideli smo našo odvisnost od razmer na globalnem trgu in doumeli, da je eden od ključev učinkovitega odzivanja na nove okoliščine, zlasti krizne, tudi v dobri stalni pripravljenosti nanje.

Tu pridemo do jedra problema, ki so ga imeli najbrž v mislih tudi predlagatelji interpelacije o mojem delu in odgovornosti v funkciji ministra za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Pripravljenost posameznih držav na krizne razmere je pomembno odločala o tem, kako so se spopadle z novim koronavirusom.

Slovenija je, zahvaljujoč dobro razvitim vitalnim sistemom v boju z epidemijo, tu mislim predvsem na zdravstvo in civilno zaščito, izbruh okužb pričakala pripravljena, a z enim ključnim mankom: s povsem neustreznimi količinami osebne zaščitne in specifične medicinske opreme.

Odgovornost za take razmere delijo vsi, ki so o tem soodločali do 14. marca letos.

Med njimi je tudi vsaj eden od podpisnikov moje interpelacije, nisem pa med njimi sam, saj delež zaščitne opreme, ki izhaja iz petletnega programa Zavoda Republike Slovenije za blagovne rezerve (v nadaljevanju: Zavod), ki je izvajalska institucija Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo (v nadaljevanju: MGRT), ne ustreza potrebam zdravstva ali sistema civilne zaščite v epidemičnih razmerah .

Tega ne izpostavljam, ker bi se želel ogniti svoji odgovornosti; želim pa, in to bom v tem odgovoru namenoma večkrat izpostavil, da se postopke nabave osebne zaščitne in medicinske opreme v Sloveniji pred in po izbruhu epidemije, presoja skozi dokazana in dokazljiva dejstva.

Ker je govora o kompleksni zgodbi, ki se ni začela z nastopom aktualne vlade, bodo nekatera dejstva, na katerih temelji moj odgovor, za avtorje interpelacije tudi neprijetna, a so nujna, če želimo odzivanje Slovenije na izbruh epidemije novega koronavirusa presojati objektivno in z željo po čem pomembnejšem, kot je odstop enega ministra.

Epilog, ki so ga podpisniki interpelacije očitno že vizualizirali, in je edino resno vezivo trenutne opozicije, razgalja praznino tam, kjer si danes, na robu gospodarske krize, vsi

želimo konstruktivnih idej, izhodnih strategij in roke, ki bi znala preseči zamere, očitke, frustracije in zanke iz preteklosti.

Sam si po tednih, ki so bili eni najtežjih v mojem življenju, želim le eno: da bi se načrt odzivanja Slovenije na krizne razmere in pripravljenost njenih vitalnih sistemov nanje, okrepila do ravni, ko nas novih kriz ne bo več strah zaradi razlogov, ki so nas upravičeno skrbeli marca in aprila letos.

V to usmerjam svojo pozornost zdaj, ko je najhuje za nami. Tako razumem svojo politično in če hočete državljansko odgovornost.

Dogodkov, ki so se zgodili in na katere se nanaša tudi interpelacija, ne morem spreminjati. Zase vem, da sem jih opravil v skladu s pristojnostmi, ki mi jih nalaga funkcija, ki jo opravljam, zakonodajo, ki sem jo dolžan dosledno spoštovati in najvišjemu merilu vsega mojega ravnanja, to je vestjo.

Vsi, ki smo sodelovali v postopkih nabave osebne zaščitne in medicinske opreme, smo svojo nalogo opravili po najboljših močeh. Delali smo v izrednih pogojih in v časovnih zankah, ki so od nas terjale hitro odločanje. Vsakdo, ki je kdaj deloval v kriznih razmerah ve, da je to naporno z mnogih vidikov in da je za vsakogar poseben izziv loviti ravnotežje med tem, kar je potrebno storiti in tem, kako je to možno izvesti, ne da bi pri tem prestopali meje ustave, zakonov in pristojnosti.

Tega sem se ves čas zavedal tudi sam, prepričan pa sem, da to velja tudi za druge sodelavce ministrstva, ki ga vodim.

Očitke, ki letijo na moje delo, bodo presojale ustanove in organi, ki so v Sloveniji pristojni za preiskavo in pregon kaznivih dejanj ter nadzor nad porabo javnih sredstev. S tem sam nimam nobene težave.

Nasprotno, tudi s tega mesta pozivam vse pristojne, da svojo nalogo opravijo v kar najkrajšem času.

Želim pa si, da bi vsi ti postopki potekali s ciljem in v duhu dokazovanja dejstev in objektivne resnice. Ne moje resnice in ne resnice, v katero verjamejo podpisniki interpelacije. Pač pa objektivne resnice, ki bo slovenski javnosti, vsem vpetim v nabave in vsem, ki so bili z njimi posredno povezani, enkrat za vselej odgovorila na preprosto vprašanje: kaj se je dogajalo in kdo je bil za to odgovoren?

Ne želim pa si, da bi sodbo o tem na zalogo pisali tisti, ki so – odkrito ali skriti za medijskim stampedom – svoj partikularni politični interes prekvalificirali v javnega.

Pristajanje na njihov prav, pomeni pristati na nepovraten proces, v katerem zmaga preverljivih dejstev in dokazov ni več mogoča. Take presoje ne želim nikomur, saj bi to pomenilo, da smo se odmaknili od temeljnih postulatov demokratične in pravne države ter letvico dopustnega dvignili nesprejemljivo visoko.

Argumenti, ki so jih podpisniki interpelacije zapisali v njeni utemeljitvi, so izvotleni osnovnega smotra interpelacije kot take: s konkretnimi kršitvami zakonodaje dokazati objektivno politično odgovornost nosilca politične funkcije.

Kompilacija medijskih izjav, nizanje na pol preverjenih števil in drugih informacij, komentiranje, kjer bi načeloma moralo biti mesto za navajanje dejstev, se sicer bere kot spodoben srednješolski referat, a to za ultimativen in najvišji institut parlamentarnega nadzora nad delovanjem izvršne veje oblasti, ni in ne more biti dovolj.

Praznina njihove argumentacije je nemara najbolj poveden odgovor na vprašanje, čemu je interpelacija sploh namenjena?

Iskanju pozornosti, ustvarjanju vtisa »hčere orožarske afere«, kot je nabavo zaščitne opreme opisal eden od podpisnikov interpelacije? Odpiranju vrat za nove volitve? Ustvarjanju terena za še eno priložnost samooklicanega voditelja trenutne opozicije?

Vse to so razumljivi, a nelegitimni interesi, ki jih politika, ki se razglaša za konstruktivno in razumno, ne bi smela posvojiti niti v kriznih razmerah in niti za ceno lastnega obstoja.

V času, ko se ves svet, ne samo mi, sprašuje, kako zaustaviti prosti pad kazalcev gospodarske rasti in kako zajezi grožnjo velike socialne krize, je ukvarjanje s prestižnimi političnimi spopadi, odmik od edinih razumljivih ciljev naše države in družbe ali, če hočete tega, kar od nas pričakuje slovenska javnost. Zahajanja na poligon klasičnih levo-desnih ali naših-vaših merjenj moči, opoziciji sicer nihče ne odreka, sprašujem pa se, ali je interpelacija res vse, kar opozicija ta hip zmore prispevati k okrevanju naše družbe in njenih osnovnih sistemov.

Sam se želim s tem odgovorom in pojasnili na seji v Državnem zboru, na to interpelacijo odzvati z vsemi dejstvi, ki jih poznam. Upam, da bo to podpisnikom interpelacije zadostovalo in jih nemara privedlo do razmisleka o tem, kdaj in kako lahko svojo vlogo parlamentarnega nadzora dokažejo na bolj prepričljiv in navsezadnje tudi učinkovit način.

Za boljše razumevanje okoliščin, ki so veljale pred in po izbruhu epidemije novega koronavirusa v Sloveniji, na tem mestu izpostavljam nekaj pomembnih dejstev, ki bodo natančnemu bralcu omogočila širše dojetje odgovorov pod vsakim od očitkov. K temu dodajam tudi opombo, da je **sestavni del mojega odgovora** na interpelacijo **tudi vladno poročilo** o stanju, razlogih, zalogah in naročilih osebne zaščitne ter kritične medicinske opreme ob razglasitvi epidemije SARS-CoV-2 (COVID-19) ter nabavah, ki so omogočile Sloveniji uspešen spopad z njo. Večine podatkov iz tega poročila, zlasti pa prilog, v odgovoru ne bom posebej navajal, saj bi bilo to nepotrebno podvajanje.

Kratek povzetek nekaterih pomembnejših dogodkov in dejstev, povezanih z nabavami zaščitne osebne in medicinske opreme v obdobju pred in po izbruhu epidemije koronavirusa.

1. 13. 2. 2020, ko je epidemija novega koronavirusa na Kitajskem dosegla vrh in so se v sosednji Italiji okužbe naglo širile, je slovenska vlada slovenskim podjetjem poslala poziv k donaciji opreme za Kitajsko kot uradno humanitarno pomoč Slovenije. Odzvala se je slovenska podružnica podjetja KPG z donacijo nekaj več kot 1.200.000 zaščitnih mask. Uprava Republike Slovenije za zaščito (v nadaljevanju: URSZR) in reševanje je organizirala prevoz mask iz Ljubljane na Dunaj, od koder je bil organiziran let do Wuhana. Istega dne je v Bruslju potekalo tudi izredno zasedanje ministrov Evropske unije za zdravje, kjer so bile podrobneje predstavljene potrebe po skupnem usklajevanju in sprejemanju ustreznih ukrepov ter zagotavljanju resursov za boj proti novemu koronavirusu. Tedanji minister za zdravje je sklepe sveta podprl.

2. Svet Evropske unije je 20. 2. 2020 odločno pozval države članice, naj sprejmejo potrebne in ustrezne ukrepe, da bi zagotovile varovanje javnega zdravja, in bo imelo zdravstveno osebje, ki oskrbuje bolnike, ustrezno zaščito.
3. Slovenska vlada je 27. 2. 2020 sprejela sklep, da se iz blagovnih rezerv sprostijo razpoložljiva zaščitna sredstva. Vlada je zavodu naložila, da izdana sredstva nadomesti do 31. 12. 2020.
4. Svetovna zdravstvena organizacija je 3. 3. 2020 sporočila, da so se od začetka izbruha novega koronavirusa cene zaščitne opreme povečale tudi za šestkrat in da dobava lahko traja več mesecev. Opozorila je tudi na manipulacije na trgu in na to, da se zaloge pogosto prodajo najvišjim ponudnikom.
5. Slovenska vlada je 11. 3. 2020 Ministrstvu za zdravje naložila, da v skladu s 46. členom Zakona o javnem naročanju pridobi nujno potrebno zaščitno opremo za potrebe celotne države.
6. Minister za zdravje je šele po pritiskih zdravniške zbornice, zdravstvene stroke in novo nastajajoče koalicije, na podlagi 7. člena zakona o nalezljivih boleznih, podpisal odredbo o razglasitvi epidemije. Odredba je začela veljati 12. 3. 2020, ob 18. uri.
7. 13. 3. 2020, ko je zapriseгла 14. slovenska vlada, je Ministrstvo za zdravje po kupilo omejene količine zaščitne opreme, za katere je namenilo 807.189 evrov.
8. Novoimenovana vlada je izdala Uredbo o določitvi najvišjih cen varovalne, zaščitne in druge zdravstvene opreme, ki je začela veljati 14. 3. 2020 in za čas treh mesecev. Uredba je najvišje maloprodajne cene varovalne, zaščitne in druge zdravstvene opreme, veljavne na trgu Republike Slovenije 14. 3. 2020, določila kot najvišje cene.
9. Slovenska vlada je tudi zato 14. 3. 2020 s sklepoma in na podlagi državnega načrta zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije

nalezljivih bolezni pri ljudeh iz leta 2016, za centralno točko vseh nabav določila Zavod. Prej so bile za to pristojne različne ustanove, od posameznih bolnišnic in drugih zdravstvenih zavodov.

10. V državnem logističnem centru Roje je bilo 16. 3. 2020 na razpolago 93.500 kirurških mask, 2.000 mask FFP1, 1.000 mask FFP2, 3.400 mask FFP3, 1.514.380 lateks rokavic, 8.649 zaščitnih kombinezonov in 374 zaščitnih očal. Na podlagi usmeritev Ministrstva za zdravje, Nacionalnega inštituta za javno zdravje, Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani in URSZR se je slovenska vlada seznanila z okvirno potrebo po zaščitnih sredstvih. 16. 3. 2020 ni bilo v Rojah, glede na ocenjene potrebe, zaščitne opreme dovolj niti za en dan, izjema je bila zaloga lateks rokavic, ki je zadoščala za štiri dni.
11. Slovenska vlada je 17. 3. 2020 na podlagi analize stanja na trgu zaščitne opreme, ugotovila, da si v Sloveniji, ki še ni vzpostavila samooskrbe na tem področju, v razmerah na svetovnem trgu, ki so se spreminjale iz težkih v povsem nepredvidljive, ne bomo mogli zagotoviti zadostnih količin opreme. Strmo naraščajoče cene zaščitne opreme, podaljševanje rokov dobav in zamejene maloprodajne cene varovalne, zaščitne in druge zdravstvene opreme, niso omogočale pridobitve zadostnih zalog osebne zaščitne opreme. Zato je vlada dopolnila veljavno uredbo o določitvi najvišjih cen varovalne, zaščitne in druge zdravstvene opreme z določbo, da najvišje cene te opreme ne veljajo za opravljanje javne gospodarske službe oblikovanja in uporabe državnih blagovnih rezerv Zavoda.
12. Zavod je v izrednih razmerah začel s postopki za zagotavljanje zaščitne opreme. Zaostrene razmere na evropskem kot tudi svetovnem trgu so hitro pokazale na težave pri delu Zavoda, njegovo kadrovsko pomanjkljivost in neustrezno strokovno usposobljenost za nabavo zaščitne opreme. Delo na Zavodu se je še dodatno ohromilo, ko se je med vodstvenim kadrom pojavila okužba z novim koronavirusom.
13. Slovenska vlada se je na težave na Zavodu odzvala in na svoji 6. redni seji, 24. 3. 2020, ustanovila Medresorsko delovno skupino za sprejem, pregled in vrednotenje ponudb zaščitne opreme za preprečevanje širjenja nalezljive bolezni COVID-19 (v nadaljevanju: MDS). Hkrati je ukrepalo tudi MGRT in

Zavodu že prihodnji dan zagotovilo dodatno kadrovsko in operativno pomoč s projektno skupino za koordinacijo in izvedbo nabav zaščitnih sredstev in opreme ter pravno pomoč.

14. MDS je v nekaj urah po ustanovitvi vzpostavila spletni naslov ponudbe@urszr.si, kamor so bile iz treh e-vstopnih točk MGRT preusmerjene vse ponudbe podjetij za dobavo zaščitne opreme. Od 24. 3. 2020 do vključno 14. 4. 2020 je na ta elektronski naslov prispelo 2069 elektronskih sporočil slovenskih in tujih dobaviteljev. Od 24. 3. 2020 do vključno 14. 4. 2020, kar predstavlja 13 delovnih dni, je bilo pregledanih 1081 prejetih elektronskih sporočil, kar pomeni povprečno 84 na dan.
15. Zavod je do 10. 4. 2020 kratkoročno zagotovil dovolj zaščitne opreme, zato je MDS 14. 4. 2020 začasno zaustavila pregledovanje elektronskih sporočil. Do 10. 4. 2020, v času največje krize in pomanjkanja zaščitne opreme, je Zavod sklepal pogodbe za dobavo za zaščitno opremo ne glede na ponujeno ceno, če je bil rok za dobavo hiter in zanesljiv. Od 14. 4. 2020, ko je bilo stanje zalog zaščitne opreme zadovoljivo, pa je imel Zavod več manevrskega prostora pri pogajanjih o ceni te opreme.
16. 1. 6. 2020 bo Zavod prenehal s centralnim nabavljanjem zaščitne opreme.
17. Zavod bo do tega roka za še nerealizirane pogodbe za dobavo zaščitne opreme opravil pogajanja z dobavitelji za optimizacijo cen in skrajšanje dobavnih rokov.
18. Slovenska vlada bo v proračunu za leto 2020 zagotovila 1 milijon evrov za razvoj in pričetek proizvodnje ventilatorjev in 1 milijon evrov za proizvodnjo zaščitnih mask tipa FFP2 in FFP3 v Sloveniji.

V nadaljevanju podajam odgovore k predlaganim očitkom v interpelaciji.

- 1. Odgovornost ministra Zdravka Počivalška za (ne)ukrepanje pri nepreglednih, javnofinančno negospodarnih in za izbrance dobičkonosnih postopkih naročanja in nakupov zaščitne in druge medicinske opreme,**

potrebne za preprečitev širjenja in zdravljenja nalezljivih bolezni Covid-19, ter za zavestno prikrievanje dejstev, povezanih s postopki naročil in nakupov.

Želel bi si, da bi podpisniki interpelacije v prvi točki navedli konkretne kršitve zakonodaje, saj iz opisa ravnanj, ki jih problematizirajo, to ni jasno.

Zato si bom dovolil navesti nekaj podatkov, ki bi morali zadostovati pri razumevanju moje vloge pri nabavah zaščitne opreme ter ovreči razlago podpisnikov interpelacije o moji odgovornosti v postopkih naročanja in nakupov zaščitne in medicinske opreme.

Najprej: postopki nabave zaščitne opreme so do 14. marca letos potekali preko različnih, povečini zdravstvenih ustanov za lastne potrebe. Ko govorimo o zaščitni opremi, potrebni za zaščito ljudi v boju proti epidemiji novega koronavirusa, so količine, ki jih je dolžan hraniti Zavod tako majhne, da jih preprosto ne moremo šteti za resen vir opreme v kriznih razmerah.

Moj delež objektivne odgovornosti se nanaša na državne rezerve zaščitne opreme, ki jo je skladno z zakonom o blagovnih rezervah in petletnim programom blagovnih rezerv, dolžan zagotoviti in hraniti Zavod.

Vem, da si podpisniki interpelacije močno trudijo to odgovornost razširiti in skozi dokazati moje »zasluge« za vse, kar se je dogajalo v zvezi z nabavami zaščitne opreme pred in po izbruhu epidemije, torej tudi v obdobju prejšnje vlade, a ta njihov očitke ne vzdrži niti površne presoje.

Dokazovanje moje odgovornosti skozi izjave v medijih in medijske interpretacije, na katerih temelji večji del utemeljitev očitkov v interpelaciji, je populizem, na katerega je težko odgovarjati na ustrezen način. Tak način je po mojem prepričanju možen zgolj in samo z navajanjem preverljivih dejstev.

Vežano na očitke glede nepravilnosti ali celo nezakonnosti v postopkih izbiranja dobaviteljev zaščitne opreme, želim pojasniti, da je bil postopek zbiranja, pregledovanja in varnostnega presojanja vseh izbranih ponudb, od ustanovitve MDS, centraliziran v tej skupini. MDS je že na svoji prvi seji, z namenom boljše preglednosti nalog in delovanja skupine, vzpostavila protokol, ki je natančno določil postopek nabave zaščitne opreme. Vse prejete ponudbe s strani potencialnih dobaviteljev so se

zbirale na enotnem elektronskem naslovu ponudbe@urszr.si. Protokol je vključeval tudi načine varnostnega preverjanja izbranih ponudb.

Zavod, ki formalno sodi pod MGRT, je lahko aktivnosti za podpis vsake pogodbe, opravil šele, ko je bila ponudba odobrena na strani MDS. Zavod je v izogib morebitnim nepravilnostim v fazi pregledovanja kakovosti in količine že dobavljene zaščitne opreme, sodeloval tudi z zunanjim podjetjem Bureau Veritas. To je ob prevzemu vsake pošiljke opreme izdalo zapisnik.

Postopek nabave je torej imel vgrajenih nekaj »varnostnih mehanizmov«, ki bi morali ujeti poskuse zlorabe izrednih razmer za to, kar očitajo podpisniki interpelacije. Če je do njih kljub temu prišlo, bodo to gotovo ustrezno dokazale pristojne ustanove.

Vezano na očitke glede nepreglednosti, želim pojasniti, da se je, kot sem v tem odgovoru že izpostavil, iz razloga skrajne nujnosti, nabava zaščitne opreme izvajala v skladu s 46. člena zakona o javnem naročanju. Gre za postopek s pogajanjem brez predhodne objave, ki ga lahko uporabimo, če zaradi skrajne nujnosti, nastale kot posledica dogodkov, ki jih naročnik ni mogel predvideti, ni mogoče upoštevati rokov za odprti ali omejeni postopek ali konkurenčni postopek s pogajanjem. Okoliščine, s katerimi se utemelji skrajno nujnost, nikakor ne smejo biti take, da bi jih lahko pripisali naročniku. Preglednost postopkov pa mora biti zagotovljena s sprotnim objavljanjem vseh naročil in pogodb na portalu javnih naročil.

MGRT je, da bi zagotovilo dodatno preglednost, od Zavoda zahtevalo, da so vsi podatki o nabavah in vsebinah podpisanih pogodb, javno dostopni na spletni strani Zavoda. Prav tako je MGRT, da bi zagotovilo dodatno preglednost, Zavod pozvalo, da vse pogodbe objavi na portalu javnih naročil najkasneje v 48 urah od podpisa.

MGRT je z namenom vzpostavitve dodatnega nadzora nad delovanjem Zavoda uvedlo tudi notranjo revizijo postopkov Zavoda v zvezi z nabavo zaščitne opreme.

Iz tega izhaja, da so očitki podpisnikov interpelacije neutemeljeni, saj sem v okviru svojih pristojnosti pravočasno in kljub dejstvu, da s takim obsegom javnega naročanja zaščitne opreme v Sloveniji dotlej nismo imeli primerljivih izkušenj, sprejel ukrepe, ki so imeli za cilj preglednost in gospodarnost vseh postopkov.

Kot dokaz teh svojih trditev navajam primera, v katerih se je MGRT na sume nepravilnosti in v okviru svojih pristojnosti nemudoma odzvalo.

Gre za tudi v javnosti že izpostavljena primera pogodb s podjetjema OEKO in MD-GLOBAL, pri katerih MGRT ni izdalo soglasij za podpis aneksa k že sklenjeni pogodbi. Pri podjetju OEKO je bilo predlagano povišanje cen in s tem skupne vrednosti iz 3 milijonov evrov (brez DDV) na 4,9 milijona evrov (brez DDV) ter podaljšanje dobavnega roka na 15. 5. 2020. Pri podjetju MD-GLOBAL pa je bilo predvideno podaljšanje roka, četudi je bilo ugotovljeno, da gre za nezanesljivega pogodbenega partnerja. V obeh primerih je bila očitna (samo)volja nekaterih zaposlenih na Zavodu, ki pa se ni končala z oškodovanjem državnega proračuna.

Očitki podpisnikov interpelacije se pojavljajo tudi v smeri mobinga, ki naj bi ga člani projektne skupine MGRT izvajali nad zaposlenimi v Zavodu. Okoliščine, v katerih so sredi marca in kasneje delali zaposleni na ministrstvih, zavodih in drugih ustanovah, ki so bile vpete v nabave zaščitne opreme, niso bile enostavne. Bile so stresne, v znamenju časovnih zank in velike potrebe po hitrem odločanju.

Podpisniki interpelacije problematizirajo tudi vlogo projektne skupine, ki smo jo na MGRT angažirali za pomoč pri koordinaciji in operativnih nalogah pri dobavi zaščitne opreme. Ta skupina je zagotavljala zunanjo operativno pomoč Zavodu in njeni člani niso imeli pooblastila za sprejemanje končnih odločitev v postopkih nabave zaščitne opreme. Člani te skupine so usposobljeni za izvajanje visoko zahtevnih operativnih nalog s področja organizacije dela in koordinacije nalog. Sam njihov prispevek k nabavi zaščitne opreme zelo cenim in sem jim zanj hvaležen. O tem, kako so delali in ali so pri tem spoštovali veljavno zakonodajo, pa težko sodim sam, kot tudi o tem težko sodijo podpisniki interpelacije. O tem bodo sodile za to pristojne ustanove.

Očitke o namerni razpršenosti odgovornosti v postopkih nabave, lahko odgovorno označim za zavajajoče. Kot sem že podrobneje navedel, je bil način dela v postopkih nabave organiziran na način, ki je v danih okoliščinah, z razpoložljivimi kadrovskimi in drugimi viri omogočal kar se da optimalno in hitro delo na ravni države. Da so se na tak način povezala različna ministrstva in druge ustanove, je menda razumljivo in logično.

Naj, za še boljše razumevanje cele zgodbe, na tem mestu ponovno pojasnim nekaj osnovnih dejstev.

Zaradi objektivnih okoliščin (neustrezna kadrovska sestava in nezadostno število zaposlenih) ter nekaterih nepredvidljivih okoliščin, je MGRT še pred ustanovitvijo MDS Zavodu nudilo podporo pri sprejemu ponudb zaščitne opreme. Pri tem ni šlo za uvajanje »zunanjega nadzora«, »nadomestne uprave« in kar je še bilo tudi javno predstavljenih očitkov na račun odločitve, da se MGRT angažira pri tej nalogi, ampak za logičen in ustrezen odziv. Kako bi bilo, če bi tega ne storili in pustili, da se Zavod pod težo izrednega obsega dela sesede? Za ta namen smo na MGRT vzpostavili tri elektronske naslove, ki jih navajajo tudi podpisniki interpelacije: maske.mgrt@gov.si, respiratorji.mgrt@gov.si in proizvodnja.mgrt@gov.si.

Zaradi izjemnega obsega prispelih ponudb, potrebe po hitrejšemu preverjanju ponudb in varnostnega preverjanja ponudnikov zaščitne opreme je bila ustanovljena MDS, ki jo je sestavljalo devet predstavnikov iz šestih ministrstev. Vzpostavljen je bil enotni e-naslov, kamor so bile posredovane vse prejete ponudbe s strani potencialnih dobaviteljev, tako ponudbe, ki jih je prejel Zavod, kot tudi ponudbe iz prej omenjenih elektronskih naslovov. MDS pa je vzpostavila tudi protokol, v katerem so jasno določene naloge posameznih državnih ustanov, natančno pa je opredeljen tudi postopek nabav zaščitne opreme.

Ta protokol določa naslednje:

1. URSZR pripravi celoten seznam potreb po zaščitni opremi.
2. Vse prejete ponudbe s strani potencialnih dobaviteljev se zberejo na enotnem e-naslovu: ponudbe@urszr.si. Na omenjeni naslov so bile posredovane tako ponudbe, ki so prispele neposredno na Zavod, kot tudi ponudbe iz e-naslovov na MGRT (maske.mgrt@gov.si, respiratorji.mgrt@gov.si, proizvodnja.mgrt@gov.si).
3. MDS je po protokolu zadolžena za pregled tehnične ustreznosti ponudb.
4. Izbrane in varnostno preverjene ponudbe MDS posreduje na Zavod, ki izvede postopke za nakup zaščitne opreme.

Kakšna je bila vloga MGRT pri sklenitvi vsake pogodbe za nakup zaščitne opreme?

MGRT je k vsaki pogodbi dalo soglasje, ki se je nanašalo na skladnost vsebine pogodbe s petletnim programom državnih blagovnih rezerv. Presoja skladnosti ne vključuje pregleda nad izvedbo postopka naročanja, temveč le primernost predmeta pogodbe in zagotovljenost finančnih sredstev zanjo.

Iz tega, kar sem navedel, je težko potegniti zaključek, da je imelo MGRT zadnjo ali vsaj odločilno besedo pri nabavi zaščitne opreme.

Očitki podpisnikov interpelacije v zvezi z izginotji naročene zaščitne opreme, bi bili povsem na mestu, če bi nanje gledali tako, kot v nameri po vnaprejšnji obtožbi vseh in vsega, kar se je dogajalo v kritičnih tednih v marcu in aprilu letos, gledajo sami. A gremo k dejstvom.

Pandemija koronavirusa je spodbudila črni trg zaščitne opreme, kar je privedlo do anomalij, ki jih je v običajnih razmerah razmeroma malo. Sredi marca in do konca aprila je na tem trgu vladal težko obvladljiv kaos, ki mu niso bile kos niti nekatere večje države. Naj navedem nekaj primerov.

Sredi marca je Nemčija sklenila pogodbo z dvema podjetjema v Zürichu in Hamburgu za nabavo 15 milijonov evrov zaščitnih mask, ki nikoli niso prispele. Podobna zgodba se je ponovila v Stuttgartu, kjer je država izvedla predplačilo za dobavo zaščitnih mask v višini 700.000 evrov, ki tudi niso nikoli dospele. Tudi podjetje v Hong Kongu je bilo žrtev prevare, potem ko je nakazalo 2,4 milijona evrov za dobavo zaščitnih mask, pa jih ni nikoli prejelo. Podobnih primerov je še mnogo, vsi pa imajo dva skupna imenovalca: nezanesljivost dobaviteljev in otežena sledljivost dobavnih verig.

Ko je Svetovna zdravstvena organizacija 11. 3. 2020 razglasila pandemijo novega koronavirusa, se je povpraševanje po zaščitni opremi močno povečalo. Zakon ponudbe in povpraševanja je povzročil strm porast cen teh izdelkov. Vlade vseh držav so bile pod hudimi pritiski, zato so, soočene z nujnostjo pridobitve opreme, pristajale na praktično kakršnekoli pogoje, ki so jih postavljali proizvajalci zaščitne opreme. Države so se, druga za drugo, odpovedale ustaljenim postopkom javnega naročanja, saj so bili za tedanje razmere povsem neprimerni.

Razmere na trgu zaščitne opreme na Kitajskem so se marca tako zaostrole, da so se spreminjale dobesedno iz ure v uro. Veljale so največ 24 ur, pogosto še to ne. Situacija je bila tako zelo nepredvidljiva in nezanesljiva, da je presenetila tudi najboljše poznavalce trga zaščitne opreme.

Videli smo nešteto primerov, ko je bila že naročena in plačana oprema preprodana drugemu ponudniku, ki je bil zanjo pripravljen plačati več. Nihče, niti velika kitajska državna podjetja, marca ni mogel jamčiti za nobeno pošiljko. Prav tako ni takrat nihče od dobaviteljev mogel več spoštovati dobavnih rokov in dogovorjenih cen.

Da se je slovenska vlada v takih okoliščinah odločila za posredno nabavo zaščitne opreme, je bila pravilna in odgovorna odločitev.

Tveganje, da bi šlo kaj narobe pri neposrednih nabavah, ki niso bile mogoče brez 100-odstotnega avansa, je bilo za nas preveliko. "Izginula" oprema v prvih dneh po nastopu aktualne vlade, je bila zato še najmanj, kar bi se nam lahko primerilo, če bi se odločili za drugačno pot nabav.

Primerjave ravnanj med državami, ki jih v interpelaciji dajejo njeni podpisniki, pa ne dokazujejo ničesar, kar bi šlo njim v prid.

Trditev, da je Slovenija za nabavo zaščitne opreme plačala vrtoglavih 200 ali – kot trdijo drugi – 180 milijonov, seveda ne drži. Slovenija je, upoštevajoč opremo, ki smo jo dobili in plačali, zanjo namenila 42,2 milijonov evrov. To ovrže nešteto krat ponovljeno netočnost, da smo na način, ki smo ga določili pri nas, vgradili koruptivna dejanja in sistematično kanalizirali javni denar v zasebne žepe. Kot je netočen očitek, da smo dobavitelje izbirali selektivno. Slovenija je poslovala z vsemi, ki so bili zaščitno opremo pripravljeni in zmožni dobaviti pod pogoji, ki so veljali za to.

Med podjetji, ki so poslala ponudbo, je bilo mnogo takih, ki so v običajnih razmerah tako opremo zmožni dobaviti brez večjih težav. A v razmerah, ki sem jih že podrobno opisal, je o tem odločalo še kaj več od običajnih referenc. Predvsem poslovna spretnost, iznajdljivost, poznavanje kitajskih dobaviteljev in nasploh izkušnje s poslovanjem na kitajskem trgu.

Vse to je nekaterim ponudnikom, ki se doslej niso ukvarjali z nabavo zaščitne opreme, v specifičnih razmerah omogočilo konkurenčnost in zagotovilo posel.

Ali so bili za tem njihovi sebični nameni in želja po hitrem zaslužku, težko sodim, vem pa, da je bilo zame sredi marca in kasneje pomembno dejstvo, da so bili posli s temi podjetji izpeljani na način, ki je omogočal nadzor in je zmanjšal tveganja za oškodovanje državnega proračuna.

Nekatere, tudi javno zelo izpostavljene ponudbe, so se žal iztekle v nasprotju z namerami, željo in pričakovanji tistih, ki so stali za njimi.

Tudi sam obžalujem, da se številne hvalevredne geste pomoči številnih naših državljanov, niso iztekale po načrtih. A ne morem sprejeti očitka, da sem za to odgovoren sam. Tisti, ki so presojali verodostojnost ponudb, njihovo izvedljivost pod pogoji, ki jih je določila naša država in predvsem realizacijo v najkrajšem času, gotovo lahko utemeljijo svojo odločitev, da so te ponudbe zavrnili ali jih ocenili za neustrezne. Dvomim, da je bila za njihovo odločitvijo škodoželjnost, podcenjevanje enih na račun drugih ponudnikov ali kakršenkoli drug težko opravičljiv razlog.

Danes, ko smo širjenje epidemije omejili in je epidemiološka slika zelo spodbudna, ko se o morebitni ponovitvi epidemije pogovarjamo z nekoliko bolj spodbudnim stanjem zaloga zaščitne opreme, je ocenjevati minulo delo seveda enostavno. A dejstvo je, da je bilo v kritičnih trenutkih, ki so spominjali skorajda na vojno stanje, ljudi, ki so bili pri nabavah zaščitne opreme pripravljeni sodelovati in to bili svoje obljube zmožni tudi izpolniti, zelo zelo malo.

Očitke o (ne)smotrnosti, (ne)preglednosti, (ne)zakonitosti ter (ne)gospodarni porabi javnih sredstev zavračam, saj sem v delu, v katerem sem odgovoren za nabave zaščitne opreme, svoje naloge opravil skladno z vsemi načeli in zakonodajo, ki sem jo dolžan dosledno izvajati in spoštovati.

Navedbe podpisnikov interpelacije o (ne)usposobljenosti in (ne)primernosti podjetij, s katerimi je Zavod sklenil pogodbe o nabavi zaščitne opreme, bi bilo potrebno dokazati na kak drug način, ne pa s pavšalnimi navedbami. S tem ne trdim, da so njihovi sumi neosnovani, ne strinjam pa se s tem, da o namerah posameznih podjetij, njihovem ozadju, usposobljenosti in nenazadnje upravičenosti do poslovanja z državo, sodimo površno in na osnovi necelovitih podatkov.

Odgovorno trdim, da sem v okviru svojih pristojnosti vse, ki so sodelovali v nabavah zaščitne opreme, spodbujal k temu, da so bili v največji meri pozorni na morebitne poskuse zlorabe naše zakonodaje ali našega zaupanja. To v razmerah, ki sem jih nazorno že opisal, ni bilo enostavno izvedljivo, a upam si trditi, da smo na tak način onemogočili veliko poskusov, ki bi jim lahko pripisali značaj vojnega dobičkarstva. Če pa se je kljub vsem mehanizmom nadzora kak tak primer zgodil, si želim, da bi ga ustrezno preiskali pristojni organi.

Kot si želim, da bi te postopke začeli in končali čim prej, saj si vsi, ki smo svoje delo opravili z dobrim namenom in v duhu spoštovanja slovenske zakonodaje, želimo, da bi lahko naš prispevek presojali skozi objektivna dejstva.

MGRT tako že sodeluje z Računskim sodiščem Republike Slovenije, ki je 4. 5. 2020 izdalo sklep o uvedbi revizije postopkov nabav zaščitne opreme. 15. 5. 2020 smo predstavnike Računskega sodišča že sprejeli na uvodnem sestanku, na osnovi katerega na MGRT že pripravljamo celotno dokumentacijo, ki bo služila kot dokazno gradivo za pojasnilo vseh nabav zaščitne opreme. Dne 21. 5. 2020 je MGRT s strani Komisije za preprečevanje korupcije prejelo obvestilo o izvedbi tematskega nadzora v zvezi z nabavo zaščitne opreme.

II. Zavajanje javnosti pri utemeljevanju pravnih podlag za naročanje, nakup, dobavo zaščitne in druge medicinske opreme, potrebne za preprečevanje širjenja in zdravljenja nalezljivih bolezni Covid-19.

Vsi postopki nabave zaščitne opreme so potekali skladno s slovensko zakonodajo (Zakon o javnem naročanju). Aktualna vlada se je pri teh postopkih posluževala – enako kot že vlada pred njo – 46. člena zakona o javnem naročanju. Gre za postopek s pogajanjem brez predhodne objave, ki se lahko uporabi v primeru skrajne nujnosti. Preglednost postopkov je bila zagotovljena s sprotnim objavljanjem naročil in pogodb na portalu javnih naročil.

Za nabave prek posrednikov smo se odločili zato, da bi se na ta način izognili izrazito visokim tveganjem predplačil, brez katerih neposredne nabave na vrhuncu epidemije preprosto niso bile mogoče.

Kot sem že navedel tudi v tem odgovoru, je bila odločitev, kako izpeljati nabave zaščitne opreme, odraz naše prevladnosti in odgovornosti za javni interes, saj nismo želeli oškodovanj državnega proračuna na račun tveganj z neposrednimi nabavami. Ta odločitev ni v neskladju s slovensko zakonodajo, trditi kaj takega je neresnično.

Nasprotno: odgovorno rabo javnih sredstev smo izkazovali s tem, da smo v dogovoru z vsemi podjetji, ki so sodelovala pri nabavah zaščitne opreme, celotno tveganje nakupa prenesli nanje. Racionalnost te odločitve dokazuje tudi dejstvo, da je višina vseh

sklenjenih pogodb za nakupe zaščitne opreme neprimerno višja od zneska, ki ga je Slovenija do sedaj zanjo dejansko namenila.

Povedano drugače: Slovenija je sklenila za več kot 183 milijonov evrov pogodb, za izvedene nakupe pa je plačala za 42,2 milijonov evrov pogodb. Nihče, niti podpisniki interpelacije, si najbrž ne želijo, da bi vrednosti na sklenjenih in iz različnih, tudi zelo objektivnih razlogov nerealiziranih pogodb, Slovenija plačala vnaprej in danes preplačane vrednosti terjala po zapletenih sodnih poteh.

Smernice Evropske komisije, na katere se sklicujejo podpisniki interpelacije, pa smo na MGRT prejeli šele v začetku aprila 2020, torej mnogo za tem, ko smo že izpeljali večino nabav zaščitne opreme.

Država se je izognila avansom v primeru velike večine nabav. Od skupno 59 pogodb, ki jih je sklenil Zavod, so bila predplačila izvedena le pri petih, pri čemer so bila vsa predplačila ustrezno zavarovana. Pri štirih pogodbah je šlo za ventilatorje, ki jih brez predplačil še danes ne bi imeli. Predplačila so bila izvedena pri podjetjih Geneplanet, LRM, GORENJE, RAM in Dobnik Trade. Vsa, brez izjeme, so bila zavarovana z bančno garancijo oziroma s premoženjem podjetja. Te pogodbe so bile sklenjene pred 20. 3. 2020, ko je bila situacija na trgu zaščitne opreme najbolj kritična.

Izjemo v ravnanju, ki pa tudi ni v neskladju z zakonodajo, je odločilo dejstvo, da je bila opremljenost slovenskih zdravstvenih ustanov s temi aparaturami za primer resnejšega izbruha epidemije, povsem neustrezna in da je bila dobavljivost te opreme ob izbruhu epidemije izjemno nizka in nezanesljiva. Plačila avansov, ki so bili, ponavljam, ustrezno zavarovani, so bila pogoj, da smo do njih sploh lahko prišli. Vsakršna drugačna odločitev bi pomenila odlog dobave ventilatorjev v pozno jesen oziroma konec letošnjega leta.

Vseh teh dejstev pred javnostjo nismo nikoli prikrivali. A pomembneje od tega, kako smo javnosti svoja ravnanja pojasnjevali je, da so bila ta ravnanja v celoti skladna z veljavno zakonodajo.

Očitki podpisnikov interpelacije, da sem zavestno obšel slovensko zakonodajo, ne držijo in jih v celoti zavračam. Nič do tega, kar sem storil, ni bilo v neskladju s pristojnostmi ministra, niti v neskladju z zakonodajo, ki sem jo dolžan spoštovati.

O tem, da »Republika Slovenija oziroma Zavod za blagovne rezerve, ne more izvajati neposrednih finančnih transakcij na Kitajsko, saj lahko posluje zgolj s slovenskimi podjetji«, se nikoli nisem izrekal na način, iz katerega bi lahko sklepali, da sem se pri svojem ravnanju skliceval na neobstoječo zakonodajo, četudi so bile v medijih moje izjave o tem večkrat interpretirane na tak način. Vse, kar sem v tem kontekstu izpostavljal, je potreba po spoštovanju slovenske zakonodaje in potreba po omejevanju tveganja pri poslovanjih s tujimi proizvajalci zaščitne opreme.

Trditve, da MGRT in Zavod nista storila vsega, da bi zagotovila ustrezen nadzor nad dobavljeno opremo, so zelo zavajajoče. Tudi v tem odgovoru sem že pojasnil, da je bil nadzor nad dobavljeno zaščitno opremo vzpostavljen tako, da je vso pripadajočo dokumentacijo in ustreznost zaščitne opreme ob prevzemu pregledalo podjetje Bureau Veritas, ki je to potrdilo tudi z zapisnikom.

Na očitke o tem, da si kot država nismo prizadevali za neposrednost nabav zaščitne opreme pri kitajskih proizvajalcih, želim odgovoriti z naslednjim pojasnilom.

Tudi podpisniki interpelacije dobro vedo, da se je Slovenija v času po izbruhu epidemije, zlasti pa po nastopu aktualne vlade, močno trudila za to, da bi postopke nabave zaščitne opreme izpeljala na odgovoren in do državnega proračuna odgovoren način.

Noben sklep nas ni zavezoval k temu ali onemu ravnanju, vse, kar nas je vodilo, je bila skrb za to, da uporabnikom zaščitne opreme le-to zagotovimo v najkrajšem času in da tega ne počnemo na način, ki bi vključeval neobvladljiva tveganja.

To je bila racionalna in edina smiselna odločitev, ne pa moja želja ali – kar želijo tako vztrajno dokazati podpisniki interpelacije – moj lastni interes. Šlo je za odziv na razmere na trgu zaščitne opreme, s čimer so se strinjali vsi, v postopek nabav vključeni organi in posamezniki.

O tem, da smo si kot država aktivno prizadevali vzpostaviti neposredno povezavo s Kitajsko, pričajo tako vzpostavitve tesnega sodelovanja z Veleposlaništvom Republike Slovenije v Pekingu, kot tudi vzpostavitve logističnega centra v mestu Quingdao preko zračnega mostu.

Dokaz, da smo si prizadevali s kitajskimi proizvajalci skleniti čim bolj neposredne dogovore, je tudi trud, ki smo ga vložili v to, da bi se realizirala dobava opreme preko kitajskega podjetja Sinofarm in s pomočjo posameznikov iz Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Ne drži, kar v javnosti vztrajno ponavljajo nekateri posamezniki, da se MGRT na to hvalevredno ponudbo ni odzvalo na hiter in primeren način, a dejstvo, ki ga nismo mogli zaobiti ne mi, ne kasneje MDS, je bilo, da za to ponudbo ni bilo ustreznih in za našo državo sprejemljivih pogojev za realizacijo. Vsa podjetja, s katerimi smo sklenili posel, so morala sama namreč poskrbeti za certifikate, plačilo carine, prevzem opreme na Kitajskem in prevoz opreme v Slovenijo, predvsem pa – morala so tvegati avanse za plačilo te opreme.

To, da so morali dobavitelji zaščitne opreme nase prevzemati vsa finančna tveganja pri dobavi le-te, je pogosto namerno spregledano dejstvo, a pomembno, če želimo razumeti, kako velik je bil interes naše države, da v poslih, ki niso imeli vnaprej zagotovljenega izida, tvegamo kar najmanjše morebitno oškodovanje državnega proračuna.

III. Neetično, klientelistično in koruptivno sodelovanje pri favoriziranju podjetij in posameznikov za naročanje, nakup in dobave zaščitne in druge (medicinske) opreme, potrebne za preprečitev širjenja in zdravljenje nalezljive bolezni Covid-19.

Domnevam, da se ta točka nanaša na očitke javnosti, da so se v postopke nabave osebne zaščitne in medicinske opreme »vmešavali« različni posamezniki.

Imena, ki so bila v tem kontekstu omenjena v medijih, so za slovensko javnost zanimiva in tudi intrigantna, njihova povezljivost z za javnost še bolj zanimivimi in intrigantnimi imeni, je visoka, a sklepati iz tega, da so postopki nabave zaščitne opreme potekali »po domače« in »prek zvez«, je miselni preskok, ki zahteva veliko domišljije, pa tudi poguma.

Sam sem tudi javno povedal, da v klicih, ki smo jih bili v drugi polovici marca in prvi polovici aprila deležni mnogi, nisem videl tega, kar vidijo podpisniki interpelacije: neetičnega, koruptivnega in klientelističnega ravnanja. Sem pa v njih videl čisto človeške geste pomoči. Lahko mi očitata, da sem naiven, a življenje in dolgoletno delo

v gospodarstvu sta me naučila, da v stiski in kriznih razmerah ponujene pomoči ne zavračam.

Če bi se vsi ti klici izšli v sklenjenih in realiziranih pogodbah, če bi imele vse pogodbe dokazljive prstne odtise klicateljev, če bi v njihovem interesu delovali vsi, ki smo bili vpeti v postopke nabav in če bi takim poslom serijsko prižigale zeleno luč tudi ustanove, kot je Sova, potem bi verjetno živeli v korupcijskem rajju, kot to trdijo nekateri najbolj vneti kritiki tudi mojih ravnanj.

Ker nič od naštetega ne drži in smo to v številnih pojasnilih, predvsem pa v tem dokumentu že omenjenem vladnem poročilu tudi dokazali, so očitki, ki jih v tej točki navajajo podpisniki interpelacije, tako banalni, da jim je težko oporekati drugače kot z vabilom, da podpisniki sami – z vsem instrumentarijem in informacijami, ki so jim na voljo – dokažejo vsaj enega od njih.

Očitki podpisnikov interpelacije iz te točke vendarle zahtevajo nekaj podrobnejših pojasnil.

Moja vloga pri sklepanju posla s podjetjem Konfekcija Marja je javnosti znana. Gre za podjetje, ki je v lasti . Z njimi nimam poslovnih razmerij, razen, če pod poslovno razmerje šteje to, da od njih občasno kupim njihove proizvode. Nisem jih pripeljal do Zavoda, niti nagovarjal k temu, da oddajo ponudbo. Pa tudi nisem pripravljaj njihove ponudbe. To, da bi se šel njihovega posrednika, je težka obtožba, ki bi jo bilo prav podkrepiti z dokazi. Mi je pa žal, da podjetje zaradi medijskega linča, ki ga je bilo deležno, z državo ne želi več poslovati.

Tonski posnetek, ki ga izpostavljajo podpisniki interpelacije, je del daljšega pogovora z nekdanjim direktorjem Zavoda, opravljenega 16. 3. 2020. Dva dni zatem torej, ko je Zavod postal centralna točka državnih nabav zaščitne opreme, in v trenutku, ko je že bilo jasno, da je trg ventilatorjev tako nezanesljiv, da do te opreme ne bo mogoče priti drugače, kot s plačilom avansov. Marsikdo resnosti razmer, v katerih smo se znašli kot država, po moji oceni ni dojemal enako resno, kot mi, ki smo tedaj že dan za dnem poslušali obupane pozive ljudi iz zdravstva.

Sam sem se z njimi srečal večkrat. Vedno enako so me pretresle njihove besede, s katerimi so opisovali razmere v zdravstvenih domovih in bolnišnicah in če kdaj, potem sem po vsakem od teh srečanj, kot človek in minister zelo dobro vedel, kaj je moja

odgovornost: da storim vse, kar je v moji moči in pristojnosti, da Slovenija zaščitno opremo dobi pravočasno, četudi po višjih cenah, kot so veljale še mesece pred tem, in četudi s pomočjo podjetij, ki je dotlej naši državi še niso dobavljala. Če bi ravnal kakorkoli drugače, bi me danes na pranger privezovali upravičeno.

Del telefonskega pogovora, ki je v slovenski javnosti tako zelo odmeval, se je torej zgodil v zelo specifičnem kontekstu in ga – iztrganega iz celotnega pogovora – ni mogoče ocenjevati objektivno. Kdor pa ga je slišal, verjamem, da so med njimi tudi nekateri iniciatorji interpelacije, ve, da je bil moj namen samo to, da spodbudim hitrejše delo sodelavcev Zavoda in na tak način pospešim realizacijo pogodb. Še enkrat, to bi storil v primeru katerekoli pogodbe s katerimkoli ponudnikom, če bi za njo le stalo jamstvo zanesljive realizacije. Trditi, da sem bil pri tem podaljšana roka neke stranke ali nekega ponudnika, je popolna izmišljotina.

Relativizirati razmere, v katerih so nastajali ti posnetki, jih zavijati v všečni celofan obtožb o korupciji in jih vsepovprek kriminalizirati, je ravnanje, ki celotni slovenski zgodbi s preprečevanjem pandemije novega koronavirusa daje slabšalni značaj in vse, ki smo pri njej sodelovali, razglaša za državne sovražnike.

Ali ustvarjalce te javne gonje vodi hvalevreden interes za to, da bi se celotni postopek nabav zaščitne opreme raziskal, ali zgolj interes za to, da bi se spodjedel položaj aktualne vlade, vedo sami in bo to zagotovo pokazal tudi čas.

Verjamem pa, da so se ljudje, ki so se v kritičnih tednih angažirali za to, da bi pomagali, za tak korak odločili v iskreni želji.

Višino marž v sklenjenih pogodbah, ki jih izpostavljajo podpisniki interpelacije ter posredno špekulirajo o vrtoglavih zaslužkih nekaterih dobaviteljev zaščitne opreme ne morem komentirati. Z dobavitelji se nisem pogajal o ceni in ne poznam njihovega poslovnega modela.

Želim pa pojasniti, da so bile cene dobavljene opreme v Sloveniji, primerljive s cenami na evropskem trgu. V obdobju, ko so bile na evropskem trgu povprečne cene troslojnih kirurških mask med 0,5 in 1,2 evra za kos, je Zavod dobavil troslojne kirurške maske s povprečno ceno 0,59 evra na kos. Povprečna cena mask tipa FFP2 za zdravstveno osebo se je v istem obdobju gibala med 3 in 6 evri, Zavod pa jih je dobavil v znesku 3,42 evra na kos.

Naj še dodam, da so cene mask tipa FFP2 in ventilatorjev, ki jih je nabavila aktualna vlada, ugodnejše tudi od cen, po katerih je to opremo kupovala prejšnja vlada. Povprečna cena mask tipa FFP2 je v prejšnji vladi znašala 4,64 evrov za kos, v zdajšnji 4,14 evrov za kos; povprečna cena ventilatorjev - četudi se strinjam s tem, da cene enega dobavljenega ventilatorja ne moremo primerjati s ceno večje količine dobavljenih ventilatorjev – pa je bila 49.154,55 evrov za kos, v obdobju aktualne vlade pa 41.333 evrov za kos.

Tudi te enostavne primerjave pokažejo to, kar trdim tudi v tem odgovoru: da smo delali z odgovornostjo do javnosti in javnih sredstev.

In za konec.

Ustreznost vseh certifikatov in tehnične ustreznosti zaščitne opreme je še pred podpisom pogodb preverjala MDS. Ob prevzemu pa je vso opremo preverilo tudi podjetje Bureau Veritas. Če ne prej, je bila ob prevzemu možnost, da bi dobavljeno opremo, neodvisni zunanji partner zavrnil ali vsaj problematiziral.

To se je v nekaterih primerih tudi zgodilo.

Šlo je za primere podjetij Acron, Hmezad TMT, Labena, Public Digital Infrastructure, TEHNO MAG, Prevent & Deloza, kjer je podjetje Bureau Veritas ob prevzemu ugotovilo določene neustreznosti oziroma neskladnosti. Če je šlo pri tem za nepravilnosti in ravnanje, ki ni skladno z zakonodajo, bodo pristojne ustanove to zagotovo ugotovile. Sam si želim, da bi bile njihove ugotovitve javnosti znane čim prej, saj je občutek, ki ga želijo poudariti podpisniki interpelacije, da smo vsi, ki smo sodelovali v postopkih nabav zaščitne opreme, motivirani z interesi, ki z razmerami v Sloveniji po izbruhu epidemije, niso imeli nobene zveze, zgrešen, da bolj ne bi mogel biti.

Zaključni del

Spoštovani,

če je vrhovni cilj moje interpelacije to, da razjasnimo okoliščine postopkov nabav zaščitne opreme, so pogoji za korektno razpravo izpolnjeni. Vsi ste gotovo že prebrali vladno poročilo o nabavah, prav tako ste skozi dosedanja pojasnila MGRT dobili tudi številne zelo nadrobne vpogleda v konkretne primere in posle v nabavah.

Ocenjujem, da smo s temi podatki, ki jih nismo pred javnostjo nikoli prikrivali ali se jih trudili oviti v promocijski celofan, izpolnili eno do temeljnih odgovornosti do vas in celotne slovenske javnosti: da pojasnimo, kako so v času epidemije potekale nabave osebne zaščitne in medicinske opreme.

Še enkrat: razumem skrb podpisnikov interpelacije, in jo z njimi delim v vprašanju ali so bili vsi postopki vseh, ki smo sodelovali v nabavah osebne zaščitne in medicinske opreme, izpeljani brez dvoma v njihovo pravilnost in utemeljenost. Sodbo o tem, ali so bile vse sprejete odločitve optimalne, si lahko ustvari vsak sam. Sam pa odgovorno trdim, da so bile v danih okoliščinah optimalne.

V svojem imenu pa želim za konec k vsemu zapisanemu dodati to:

- V kriznih časih, ko nihče v Slovenji ni vedel, ali nam bo najbolj izpostavljene delavce v zdravstvenih ustanovah in enotah civilne zaščite uspelo sproti opremiti z ustreznimi količinami zaščitne opreme, sem sprejel dolžnost, da pomagam pri vzpostavitvi in izvedbi centralizirane nabave zaščitne opreme.
- V najbolj kritičnih dneh, ko so se kot domine podirala vsa naša oddana naročila zaščitne opreme, sem pomagal iskati vse možne poti do nje.
- V bitki s časom, ko smo bili soočeni s kriznimi razmerami, sem priganjal k delu.
- Za vsako uspelo pošiljko zaščitne opreme sem se trudil preko svojih meja, ne pa tudi zakonov.
- Kljub popolnemu kaosu, ki je v marcu in aprilu vladal na svetovnem trgu zaščitne opreme, nam je vseeno uspelo zagotoviti zadostno število zaščitne opreme.

Svoje delo sem opravil odgovorno do slovenske države in javnosti. Vodila me je misel na ljudi, ki so v kriznih razmerah zaščitno opremo najbolj potrebovali. Njihova

hvaležnost me tudi danes, ko so naporu nekaterih osredotočeni na to, da bi moje delo dali v nič, vodi in opominja na to, kaj mora ostati naš skupni cilji: da bi znali bolje sodelovati.

Če kaj, zgodba z nabavo zaščitne opreme, dokazuje prav to. Ko stopimo skupaj, ko združimo znanje in moči, cilji – pa naj bodo še tako nemogoči – postanejo osvojljivi.

